

К. Л. Константиненко

Липовецька Млада

ЛИПОВЕЦЬКА Млада (ін. псевд. – Таїса Бельман, крипт. – М. Л.; справж. – Норляндер Раїса; 1897, Волинь – 1963, м. Турин, Італія) – співачка, перекладачка, журналістка. Закін. Микол. інститут для дівчат-сиріт у С.-Петербурзі (1914), того ж року виїхала до Італії навчатися співу. Виступала з концертами, брала участь у концертах і конф. в Італії, пропагуючи укр. нар. пісню. Разом із І. Гриненком та В. Шебедевим заснувала Укр. центр. комітет у Римі. Член редколегії часопису «*La voce dell'Ucraina*» та інформ. бюлетеня «*Ufficio Ucraino della Stampa*» (1919–20), які заснувало Бюро укр. преси при дипломат. місії УНР (Рим). Втративши голос, від 1919 перекладала італ. мовою твори укр. письменників, зокрема І. Котляревського, Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, Олександра Олеся. Особливу увагу приділила популяризації творчості Т. Шевченка. 1919 у часописі «*La voce dell'Ucraina*» опублікувала перші свої перекл. італ. мовою його поезії – «Заповіт» (№ 1), послання «І мертвим, і живим», медитації «Чигрине, Чигрине» (№ 10). Перекл. Л. вірша «Заповіт» пізніше передруковано у книгах, присвяч. Україні, Л. Майнарді (1933), Р. Бондіолі (1939), Л. Сальвіні (1942). Авторка низки публіцист. статей з історії та культури України у часописах «*La voce dell'Ucraina*», «*Ucraina*» (Турин) та ін. Спільно зі своїм чоловіком Ч. Меано переклала й підготувала до друку зб. вибр. лірики із «Кобзаря» – «*Taras Scevcenko. Liriche Scelte dal "Cobsar"*» (Torino; Milano; Firenze; Roma; Napoli; Palermo, 1926), яка містить 38 віршів і поем з ґрунт. передмовою Л. про життя і творчість поета, обсяг якої становить третину тексту вид. «*Taras Scevcenko. Liriche ucraine*» (Milano, 1941). Окремі перекл. творів Т. Шевченка («Доля», «Муза», «Слава», «Мені однаково, чи буду», «І небо невмите, і заспані хвилі», «Тарасова ніч», «Садок вишневий коло хати», «Кавказ», «Ой люлі, люлі, моя дитино») опубл. в італ. періодиці, зокрема у ж. «*Ucraina*» (1931, № 1–2; 1932, № 3). Відновлюючи поему Т. Шевченка «Кавказ», Л. шукала не прямоліній. лексич., а внутрішньо-сміслових відповідностей італ. й укр. слів та словосполучень, здійснила спробу зберегти звукопис оригіналу. У перекл. Л. вірш «Садок вишневий коло хати» називається «Вечір». Переклала італ. мовою також новелу «Кленові листки» В. Стефаніка, драми «Брехня» та «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» В. Винниченка. Перекл. тяжіють до буквальності, хоча деякі реалії адаптовано в розрахунок на італ. читача. Л. концентрувала увагу на передаванні самого змісту, плину автор. думки, порівнянь, епітетів, метафор. Авторка роз-

відок про Лесю Українку, Н. Кобринську в італ. виданнях. 1930 у Турині заснувала культурол., літ.-публіцист. журнал-збірник у формі брошури «Ucraina: Sei quaderni a cura di Mlada Lipovetzka», в якому публікувала довільні перекл. поезій Т. Шевченка зі своїми коментарями, супроводом роздумів про історію та літературу України. У зб. «Ucraina» (1932) праці Л. проаналізував проф. літ-ри Турин. університету академік А. Фаріnellі. За сприяння й підтримки С. Русової 20 травня 1923 була наймолодшим делегатом 14-го Міжнар. жін. конгресу, що проходив у Римі. Після перемоги 1922 фашизму в Італії підтримала модель побудови авторитар. суспільства, вірила, що фашист. ідеологія силою перемаже більшовизм. Своє бачення висловила в апологет. роздумах «Кілька слів про фашизм» («ЛНВ», 1923, річник 22, кн. 2). Брала участь в ювіл. святі з нагоди проголошення Соборності України 24 січня 1959 у Римі за сприяння Укр.-італ. товариства. Ч. Меано присвятив Л. роман «Questa rovera Arianna» (укр. мовою – «Серця на грані», Л., 1938).

Рекомендована література

1. Щебедів В. Українська справа в італійській пресі // Книга. 1921. № 1;
2. Омельченко М. Млада Липовецька та її «Ucraina» // Жін. доля. 1932. Ч. 11;
3. Онацький Є. По похилій площі: Записки журналіста і дипломата. Мюнхен, 1964. Ч. 1;
4. Богачевська М. Українська жінка та міжнародний фемінізм // Сучасність. 1984. № 7–8;
5. Ліндфорс-Михалевич Н. Софія Русова (1856–1940) // Наше життя. 1990. № 8;
6. Пахльовська О. Українсько-італійські літературні зв'язки XV–XX ст. К., 1990;
7. Сварник Г. Листування «вістниківців» в архіві Д. Донцова: досвід та перспективи публікації // Мат. засідань Істор.та Археогр. комісій НТШ в Україні. Вип. 2 (1995–1997 рр.). Л., 1999.

Покликання на статтю:

Липовецька Млада / К. Л. Константиненко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54755>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).